

Методология за изготвяне на кредитен рейтинг на пенсионно- осигурителна компания

Рейтингите на пенсионните фондове в пенсионно-осигурителните дружества представляват оценка от гледна точка на осигуряващите се лица. Пенсионно-осигурителните дружества имат различна прозрачност на дейността си, различни управленски практики, различия в счетоводните практики и практиките при оценка на активите и при самооценка на инвестиционната дейност. Рейтингите на пенсионните фондове са независими оценки по една и съща методология. Чрез тях се елиминират информационните асиметрии и се намаляват проблемите на осигуряващите при избор на фонд, свързани с гореизброените различия.

Съществуват два вида пенсионно-осигурителни схеми:

- пенсионно-осигурителните схеми с дефинирани вноски. При тези схеми задължението на пенсионно-осигурителното дружество към осигуряващите се лица е ограничено до размера на направените вноски и постигнатата доходност от инвестиционна дейност. В момента пенсионно-осигурителните схеми с дефинирани вноски са единствените законово разрешени пенсионни схеми в България. При пенсионните фондове, функциониращи на принципа на дефинираните вноски, рейтингът е оценка на качеството на инвестиционната дейност и качеството на мениджмънта.
- пенсионно-осигурителните схеми с определени пенсии. При тях размерът на задължението на пенсионно-осигурителното дружество към осигуряващите се лица е предварително дефиниран. Сегашната правна рамка в България не позволява съществуването на такива пенсионни схеми. Рейтингът на фонд при такава схема би бил подобен на класически дългов рейтинг и би оценявал способността на пенсионно-осигурителното дружество за навременно посрещане на финансовите му задължения.

АНАЛИТИЧНА РАМКА

При определяне на рейтинг на пенсионна компания се прави анализ в следните насоки: правна рамка на пенсионното осигуряване, оценка на инвестиционната дейност, финансов анализ (най-вече по отношение на ликвидността) и анализ на качеството на мениджмънта.

ПРАВНА РАМКА НА ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Пенсионното осигуряване е силно регулирана индустрия. Регулацията играе важна роля за функционирането според добрите и консервативни практики на пенсионно-осигурителните дружества и фондовете, които те управляват, както и за контролирането на дейността им. Влиянието на законовите изисквания (вкл. спазването им) върху всеки пенсионен фонд е важен фактор за оценката му.

ИНВЕСТИЦИОННО КАЧЕСТВО

Пенсионните фондове могат да инвестират в капиталови и дългови инструменти, като и за двата вида съществува пазарен риск, а за вторите – и кредитен. БАКР оценява инвестиционните портфейли на пенсионните фондове, като възприема смесен подход – отгоре надолу (анализът започва от състоянието на икономиката) и отдолу нагоре (анализът започва от отделните експозиции). Така се оценява цялостното качество на инвестиционния портфейл. Инвестиционните портфейли се оценяват и от гледна точка на ликвидността им като се взема предвид структурата на паричните потоци на пенсионните фондове в момента и в близкото бъдеще. БАКР прави фундаментален анализ на най-големите капиталови и дългови експозиции, в случай че съществува значителна концентрация на портфейла.

Задълженията на пенсионните фондове имат значително по-дълъг матуритет от дюрацията на портфейла. Тази разлика създава риск за осигуряващите се лица, произтичащ от промените в лихвения процент. Друг основен рисков фактор е кредитния риск на инвестиционния портфейл.

Капиталовите инвестиции се разглеждат в контекста на очакваните доходности и системния риск, произтичащ от волатилността на капиталовите инвестиции в резултат на промени в икономическата среда. БАКР гледа положително на добре диверсифицирани (в различни сектори) портфейли, със слаба концентрация по отделните експозиции. Портфейлите на пенсионните фондове се характеризират с известна динамика, поради което е важно да се изследват съществуващите политики и практики по отношение на влизане/излизане от позиция и съществуващата система за управление на риска.

Инвестиционната политика се анализира от гледна точка на начина на конструиране на портфейла по отношение на експозициите по типове инструменти, индустрии, региони и т.н. Проследява се последователността на инвестиционната политика във времето и се преценява обективността на направените инвестиции.

ФИНАНСОВ АНАЛИЗ: ОЦЕНКА НА ЛИКВИДНОСТТА

Рейтингът на пенсионна компания отразява и способността на пенсионната компания навременно да изпълнява финансовите си задължения към осигуряващите се лица и пенсионерите. В тази връзка се оценява текущата ликвидност на компанията.

Входящите парични потоци от осигуряващи се лица намаляват ликвидния риск. Пенсионно-осигурителните дружества получават вноски от осигуряващите се лица периодично. Евентуално забавяне на плащанията, фалит на някои от големите корпоративни клиенти или неспособност за изплащане на пенсионните вноските от голям брой осигуряващи се лица се разглеждат като потенциални рискове. Поради това, БАКР гледа положително на голяма, добре диверсифицирана (географски и по бизнес сектори) база от осигуряващи се лица.

ОЦЕНКА НА МЕНИДЖМЪНТА

БАКР вярва, че добрите оперативни процедури и системи за контрол са от ключова важност за успеха на пенсионните фондове в дългосрочен план. БАКР анализира пенсионно-осигурителното дружество за фактори, които биха могли да попречат на ефективното и навременно вземане на решения, фактори, които биха могли да ограничат възможността на компанията да открива и реагира на съществуващите рискове и фактори, които биха могли да попречат на ефективното и качествено обслужване на клиентите. Организационната структура и разходната структура, която тя поражда също се разглеждат. Компетентността на мениджмънта, неговият състав и съществуващата приемственост са важни фактори за успеха както на пенсионно-осигурителното дружество, така и на фондовете, които то управлява.

РЕЙТИНГОВА СКАЛА ЗА ПЕНСИОННО-ОСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ**ДЪЛГОСРОЧЕН РЕЙТИНГ**

AAA	Изключително висока способност за навременно посрещане на задълженията. Значителна финансова стабилност. Отлична перспектива за развитие. Изключително нисък кредитен риск.
AA	Много висока способност за навременно посрещане на задълженията. Значителна финансова стабилност. Много нисък кредитен риск.
A	Висока способност за навременно посрещане на задълженията. Слаба чувствителност към неблагоприятни изменения в бизнеса или икономическата среда. Финансова стабилност. Нисък кредитен риск.
BBB	Добра способност за навременно посрещане на задълженията. Добро финансово състояние. Чувствителност към неблагоприятни изменения в бизнеса или икономическата среда. Умерен кредитен риск
BB	Посрещането на задълженията се влияе до голяма степен от неблагоприятните изменения в бизнеса или икономическата среда. Финансовото състояние е относително добро. Непостоянен тренд на развитие. Съществува кредитен риск.
B	Висока степен на несигурност относно финансовата стабилност и способността за погасяване на задълженията. Силна чувствителност към неблагоприятни изменения в бизнеса или икономическата среда. Висок кредитен риск.
CCC	Неблагоприятни промени в бизнеса или икономическата среда могат значително да влошат състоянието на дружеството и да доведат до невъзможност за погасяване на задълженията. Слабости във финансовото състояние. Значителен кредитен риск.
CC	Съществува значителен риск от изпадане в неплатежоспособност. Съществени проблеми във финансовото състояние.
C	Много висок риск от изпадане в неплатежоспособност. Много слабо финансово състояние.
D	Дружеството е неплатежоспособно и/или е в процедура по обявяване в несъстоятелност.

Забележка: Символите „+” и „-” към рейтинга (с изключение на категориите AAA и D) се използват за да се представи относителната кредитоспособност в рамките на една рейтингова категория.

Перспектива:

Позитивна – отразява очаквания за преминаване в по-горна категория рейтинг в рамките на 1 година;

Негативна – отразява очаквания за преминаване в по-долна категория рейтинг в рамките на 1 година;

Стабилна – отразява очаквания за запазване на рейтинговата категория в рамките на 1 година;

В развитие – отразява очаквания за настъпване на събитие, което може да окаже негативно/позитивно влияние върху рейтинговата категория

КРАТКОСРОЧЕН РЕЙТИНГ

A-1+	Най-високият краткосрочен рейтинг. Отлична способност за навременно посрещане на задълженията. Много нисък кредитен риск.
A-1	Висока способност за навременно посрещане на задълженията. Слаба чувствителност към неблагоприятни изменения в средата. Нисък кредитен риск.
A-2	Относително висока способност за навременно посрещане на задълженията. Чувствителност към изменения в средата. Относително нисък кредитен риск.
A-3	Добра способност за навременно посрещане на задълженията. Чувствителност към изменения в средата. Умерен кредитен риск.
B	Задоволителна способност за посрещане на задълженията и силно влияние от неблагоприятните изменения в средата. Относително висок кредитен риск.
C	Ниска способност за погасяване на задълженията и висока зависимост от неблагоприятни промени в средата. Съществени проблеми във финансовото състояние. Риск от изпадане в несъстоятелност.
D	Дружеството е неплатежоспособно и/или е в процедура по обявяване в несъстоятелност.

Краткосрочният рейтинг отразява възможността за обслужване на краткосрочните/текущи задължения (в рамките на една година)

РЕЙТИНГОВА СКАЛА ЗА ПЕНСИОНЕН ФОНД

AAA pf	Отличен мениджмънт и оперативни практики. Отлична инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
AA pf	Много добър мениджмънт и оперативни практики. Много добра инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
A pf	Добър мениджмънт и оперативни практики. Добра инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
BBB pf	Задоволителен мениджмънт и оперативни практики. Задоволителна инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
BB pf	Незадоволителен мениджмънт и оперативни практики. Незадоволителна инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
B pf	Слаб мениджмънт и оперативни практики. Слаба инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.
C pf	Високорисков мениджмънт и оперативни практики. Слаба инвестиционна политика и инвестиционен портфейл.